

شهزاده جم

محرری
محمد توفیق

استانبول
احمد احسان و شركاسنده
طبع و نشر اولنمشدر
۱۳۲۷

شهزاده جم

محرری

محمد توفيق

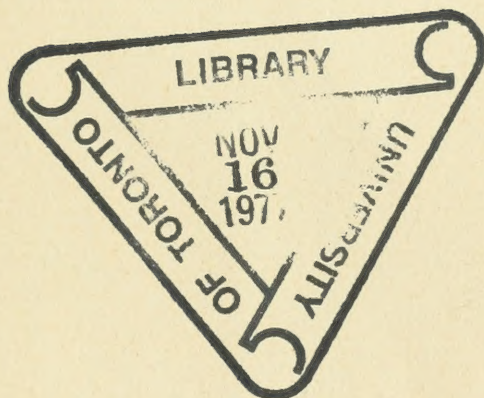
شد برقع روی چو مهت زلف شب آسا
سبحان قديراً جعل الليل لباسا

منلا جامی

اولدی يوزيڭك برقعی اول زلف سمن سا
سبحان قديراً جعل الليل لباسا

سلطان جم

احمد احسان و شركاسی
مطبعه‌جيلق عثمانلی شركتی
١٣٢٧

LIBRARY
UNIVERSITY
OF TORONTO
NOV
16
197

مقدمه

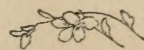
بو رساله بر ترجمهٔ حال اولمقدن زیاده ، بورایه درج اولونان ، شهزاده جم تصویرینك بر کتابهٔ تقدیراتیدر .

بر مکتب ارقداشمك وقتیله قاره قلمله یاپمش اولدیغی بو تصویر ، برقاچ آی وار ، الیمه کچدی . او تصویره ، اونی ترسیم ایدەنك آلتنه یازیلان اسمنه ، باقدقجه اون‌بش سنه اولکی چوجقلق آوانی مفکرەمده تجدد ایدیور ایدی ؛ مکتب کنیه‌سی « چاملیجه‌لی شوقی » اولان بو رفیق صباوتی خاطرلایور ایدم ...

ایکی سنه اولویور ؛ مصائب عفو ایتمز بر خسته‌لق اونی چاغندن اول آلدی ، کوتوردی . تربیه‌سی ، معلوماتی ، وظیفه‌شناسلغی ـ اونی طانییانلرجه ـ مسلم اولان فریق محمد شوقی پاشایی خاطرلامقدن بو اثر وجوده کلدی .

اونك وجداننده‌کی پاکلکی ، نامنی تذکاره وسیله اولان اثرك ، عثمانلی خاندانی اعضاسندن ـ علو فطرتی ، حیات تلخکامیسی ایله تاریخده دکرلی صحیفه‌لر طوتان ممتاز الاقران ـ شهزاده جمه تعلق ایتمك تجلیسیده کوسترر .

استانبول ـ صفر الخیر سنه ۱۳۲۹ ، کانون ثانی سنه ۱۹۱۱

شهزاده جم

ملتك حافظهٔ احترامنده الك آجيقلى، الك رقتلى احتساسات اوياندیران ، عثمانلى خاندانى شهزاده‌لرندن ايكى سيماى نجيبك برى شهزاده جم ، ديگرى ايكنجى سلطان عثماندر .

گنج عثمان تخت سلطنتك برنجم اقبالى ايدى. ملك اكليل شرف ومباهاتى اوزرنده الماس برچيلنك كبى طاشيمق ايستديكى اون‌سكز ياشنده اوجوان پادشاهك، بى‌رحم اولديغى قدر خشين اللرله ، جاننه قيلمق شناعتى بر وقعهٔ دلسوزدر . حميت وفدا-كارلقده اونلره رهبرلك ايدن پادشاهلرى اوغورنده فداى حياتدن هيچ قاچينمامش اولان عثمانليلر نسلدن نسله انتقال ايتمش متنفرانه ومتأذيانه طويغولر ايله او هائلهٔ تاريخيه‌يى بو گونه‌دك خاطرلايه گلمشلردر .

بو اداى وجدانى‌يى انجق صباحت سنك انوار نجابته التماسيله تجلى ايدن ، قاتللرينه قارشى اولان خشيت و نفرتك ، شهادتنه آغلايانلره قارشى اولان خشنودى ورقتك انموذج تظاهرى بولونان برسيماى شاهانه و مظلومانه‌نك سريع‌الاهتزاز خيال مصفاسنه انجذاب ايله تهوينه چاليشمشلردر .

شهزاده جم ايسه يالكز پدرى فاتحك مقام سلطنتى دگل، تختگاه فطانت وعرفانك جم فيوضاتى اولان ذكاى جوالنى‌ده توارث ايتمك موهبهٔ فطرتيه مبشر ايكن ، طوغمه‌ده

کچیکمك قباحتیله جزالانمغه محکوم اولمش ، عفونی امید
بیهوده اولان بوجزادن تخلیص کردن ایچون بابا طوپراغنی
ترك ایله نفسنی اغترابه محکوم ایتمش برشهزادهٔ الم دیده‌در .

فاتح سلطنتك صوك زمانلرنده مسیح پاشا مأمور اولدیغی
ردو ساطه‌سی فتحنی برنتیجه‌یه ایردیره‌مه‌مش ایدی. اوردینك
یوز کری‌یه دونمه‌سی پادشاهك جانی صیقدی . ایلك بهارده
عسکرك یکیدن آناطولیده طوپلانمسی امرینی ویردی ؛
کندی‌نده موکب همایون باشنده اؤسکداره کچدی . ککبوزه‌یه
بك اوزاق اولمایان «سلطان‌چایری» موقعنده اوردی قورولدی .

اوتوز سنه‌لك متاعب حرب وسفر ، مشاغل حکومت ،
شاهانه‌ده ازلسه وجود ییپراتمقده تأثیرسز قالمایان اذواق وآلام
حیات ، یاشی هنوز بك ایلرولك اولمایان سلطان محمدی وجودجه
یورمش ایدی . بوتعب وجود ایله یقالاندیغی بر حمای محرقه
اونی سلطان چایرنده‌کی اوتاغنده برقاچ کون ایچنده یاقوب
قاووردی .

فاتحك بویله ناکهانی وفاتی آماسیا والیسی بویوك اوغلی
شهزاده بایزیدی عثمانلی تخت سلطنتنه چیقارییور ؛ کوچوك
اوغلی قره‌مان والیسی شهزاده جم‌ی‌ده ـ اونك آدینی شرقده ،
غربده داستان انام ایده‌جك ـ بدبختانه برسرانجامه طوغری
سوروکله‌یوب کوتورییور ایدی .

باباسی اولدیکی آنده هنوز یکرمی ایکی یاشنی طولدیرمامش

اولان شهزاده جم ، كنجلكنه رغماً علم وعرفانى ، علو جناب و قهرمان مشربلكى بريرده طوپلايان مزاياى خلقيه‌سى ايله خاندانڭ صيت معاليسنى توارث ايتمش برعثمانلى شهزاده‌سى ايدى .

آناسى جزائر بحر سفيددن برنده تورك دكيز فدائيلرى (قورسان) الينه دوشمش ، حسن اقبال وتناسب اندامى ، اونى عثمانلى سراينه ، پادشاه فراشنه قدر كوتوروب يوكسلتمش اصلى ونديكلى براسيرهٔ مقبله ايدى . جم ، خاندانڭ لسان عرقى اولان توركجه‌دن ، معناى واضح وشاملى ايله ادبيات شرقيه‌نك بوكون بيله‌متكاى رصين ونزيهى بولنان عرب وفرس لسانلرندن فضله آنا لسانى اولان ايتاليانجه‌يى بنه اوآنانڭ فيض مظاهرتيله برده‌روميجه‌يى داها آغوش مادرده‌اوكرنمش اولديغندن اولسانلرده‌ده اوقور ، يازار ايدى . السنهٔ شرقيه‌يه وقوفى ، فاتح عصرى شعراسندن قاضيعسكر ولى‌الدين‌زاده مصاحب احمدپاشانڭ

« طرز غزلده خامه‌سى اول شهزاده‌نڭ ؛
باغ ارمده طوطئ شيرين زبان ايدى . »

بيتيله ثناخوان اولديغى وجهله ، اونى خاندانڭ ، زمانڭ شاعرلرى ، اديبلرى صيراسنه قاته‌جق برمرتبه‌ده ايدى .

باباسنڭ علو طبعنه ، كمالات عقليه‌سنه برتوارث عرقى ايله صاحب اولان شهزاده جم بومزيتلرك اونده اوياندرديغى حرارتلى امللرله بابادن قالان موقع اعتلاى شرف وسلطنته كوز آتمقدن كنديغى آله‌مادى . پادشاهلغه كله‌جك قرداشى النده جان ويرمك تهلكه‌سنڭ ده بوجدال اقبالك برسائق بى امانى اولماسى خاطرلردن چيقاريلماملیدر .

داها پك کنج یاشنده قرهمان ایالتی والیکنه چیقاریلان بو عثمانلی جمی ایران ادوار اساطیرنده شهرتیاب اولمش بر کسرای قدیم ایله نامداش بولنمق سائقه‌سیله دکل ـ بولندیغی زمانك ارکان شهزاده‌لرینه مخصوص ـ بر تربیهٔ رجولانه مقتضیاتیله کورش ایتمك، قلیچ اورمق، کورز صاللامق، اوق آتمق کبی عجملك بهرام کورلرینی خاطرلاتان ادمانلر، تعلیملر ایله‌ده کوجده، یکیتلکده تفرد ایدنلردن ایدی.

بوجوان بهادره، بوشاعر شهزاده‌یه مطاوعت دلخواهانه ایله منقاد و مجلوب اولان قرهمان تورکمنلری اونی یالکز قونیه کرسیٔ ایالتنه تصدر ایتمش کورمکله قانع اوله‌مایورلر؛ نیجه عصرلر تختگاه قیاصر روم اولان قسطنطینیه‌ده موقع احتشامی بولمش اولان تخت سلطنت عثمانیه‌یی باباسی فاتحدن صوکره آنجق اوکا لایق کورویورلر ایدی.

فاتحك صوك صدر اعظمی نشانجی محمد پاشاده قره‌مانلی همشهریلریله همفکر و امل ایدی. پادشاهك وفاتی ودعوت سلطنت خبرلرینی آماسیایه یوللادیغی پرساعی ایله شهزاده بایزیده بیلدیردیکی کبی بر آیاق اول پایتخته یتشمسی ایچون ده ال التندن کوچوك شهزاده جمه خبرلر اوچوردی. بو اولاق، اماسیه‌ده بایزیدك آدمی، اناطولی بکلربکی سنان پاشا طرفندن یقالاندی. مکتوبی ایله برلکده وجودی اورته‌دن قالدیرلدی.

خلقدن، عسکردن صاقلانمق ایستیلن وفات پادشاهینك ناصلسه یکیچریلر آره‌سنده شایع اولمسی استانبولده آزغین

برعصیانه یول ویرمش ایدی . دوام اقبالنی شهزاده جمك تخته
چیقماسنده آرایان صدراعظم بوعصیانك الك برنجی قربانی اولدی .
پدرینك وفاتی خبریله مقام سلطنت دعوتنامهٔ رسمیسنی آلان
آماسیا والیسی شهزاده بایزید یارادیلیشنده‌کی فتور وبیقیدی
یوزندن کاه ترك دغدغهٔ حکومت ایتمك کاه پای تخته روبراه عزیمت
اولمق قرارسزلغیله برقاچ کونی ترددلر ایچنده کچورمش ، نهایت
متحیزان معیتنك اقناعات واسترحاماتی قبول ایله یوله چیقمش
ایدی . آماسیادن حرکتنك طقوزنجی کونی اوسکدار اوزرندن
استانبوله یتشدی ؛ سرای برونده رهکذار همایونده کویا صفبستهٔ
اجلال واستقبال اولان یکیچریلرك یتاغانلریله چیزدکلری یولی
خواه ناخواه سربدیکی اتك طولیسی آلتونلرله قطع ایدەرك داخل
اوله بیلدیکی یکی سرایده (طوبقپوسرایی) تخت سلطنته صعود
ایتدی .

علامت ماتم اولان سیاه عمامه صاریلی اولەرق باباسنك
جنازه نمازینی قیلوب نعشنی فاتح جامعی اتصالنده داها صاغلغنده
حاضرلانمش مزارینه کومدیردکدن صوکره اجرای حکومته
باشلادی .

شهزاده جمه کلنجه او ، صدر اعظمك یکیچری عاصیلری
النده قتلی ، کندیسنه ال آلتندن کوندریلن دعوتنامهٔ سلطنتك
یولده یقالانوب یتیشمه‌مسی ، برادرینك استانبوله عزیمتنده‌کی
ترددی ، تخت اجداده آنجق — کستاخانه مطالبات ایله
قارشیسنه چیقان — یکیچریلره فدیهٔ نجات قیلندن ابذال ایتدیکی

نجیب وجوانمرد برسیمای عثمانی : سلطان جم

عطیه‌لر سایه‌سنده تصدر ایده‌بیلدیکی واقعه‌لردن خبر آلمش ایدی.

آداب مطاوعت وشرف سلطنته ناموافق اولان هپ بو وقایعی بیوك برادرینك وقع شاهانه ایله هیچ برزمان قابل تألیف اوله‌مایان برش وآفیون قوللانمق ابتلاسنی پیش تدقیق وامعانه کچیردی؛ پادشاهلغه قرنداشندن چوق نفسنده استحقاق کوردی؛ قناعت وجدان اونده‌کی سلطنت امللرینی تأیید ایتدی؛ امر جلادتنه منقاد، مزایای عرفانه مفتون قره‌مانلیلردن رایت تسلطنی التنده طوپلانان یدی سکز بیك آتلی باشنه کچدی؛

« همچو خورشید، شد روان از شرق:
بر سمند فلك مسیر چو برق ! »

بیت بلیغنك ناطق اولدیغی سمند عزم واملنی اوزنکیله‌یه‌رك قونیه‌دن بروسه‌یه طوغری ایلغار ایتدی.

بروسه‌یه یاقلاشدیغنده رهگذار عزمنه چیقان آیاس پاشا یکیچریلرینی برصولت دلیرانه ایله اوروب طاغیده‌رق بروسه سورلری اوکنده سطوت نما اولدی. شهرك قاپیلرینی، اهالیسنك کوکللرینی فتح وتسخیر ایله اناطولیده پادشاهلغنی اعلان ایتدی. اسلام عالمنده حاکمیت وسلطنت علایم فارقه‌سندن عد اولونه کلدیکی اوزره جمعه نمازنده آدینه خطبه اوقوتدی؛ بروسه ضربخانه‌سنده آدیله پاره باصدیردی.

بو تشبث واجراآت قانون وتعامله کوره پادشاه اولان سلطان بایزید ایله نسل وعرفانه کووه‌نه‌رك پادشاه اولمق ایسته‌ین

سلطان جم آره‌سنده برجدال سلاح بد‌تی انتاج ایتمك ضروری ایدی .

بروسه سراینده اختیار اقامت ایتمش اولان شهزاده‌لرك بویوك خاله‌سی سلچوق خانم ـ كه مراد ثانینك همشیره‌سی ، امیر چلبینك زوجه‌سیدر ـ سلطان جمك مراجعت والتماسی اوزرینه استانبوله كلوب روم ایلی ایله آناطولی پادشـاهلغنك ایكی قرداش آراسنده تقسیم وقبولی تكلیفیله سلطان بایزید نزدنده ایلچیلك وظیفه‌سنی درعهده ایتمش ایدی. خانم، خاندان عثمانی اجل اعضاسندن بولنمق حیثیتیله ، نزد شاهانه‌ده مظهر احترام اولدی ؛ حسن قبول كوردی اما ، تكلیفی جای قبول بوله‌مادی .

آرتق سلطان بایزیده جمی بروسه‌دن طرد ایتمك ، سلطان جمه‌ده اوزرینه یورویه‌جك بایزیدی كری یه پوسكورتمك كركیور ایدی . ولی النعمتنه قارشی مكلفیتی شعار انسانیتدن بولنان دین وفانی پاره ایله تعویض ایتمك طینت ناكسانه‌سیله مجبول اولان باش اوطه‌جیسی یعقوب بكك یاپدیغی بردك ایله قوتی ایكی یه بولونه‌رك مكنت مقاومت وثباتی تزلزله اوغرایان جم ، بروسه یكیشهرنده پادشاه عسكرینه قارشی پریشانلغه طوتلدیغندن ، اماسیه‌دن اوزاق اولمایان ارمنی كچیدی یولیله طاغلردن قرمانه چكیلمكدن باشقه اوكا چارهٔ نجات قالمامش ایدی .

والده‌سی ، زوجه‌سی سلطان خانملر ایله چوجقلرینی وخواص توابعنی برلكده آلدی ، قونیه‌یی تركله اوتاریخلرده مصر

مملوکلری اداره‌سنده بولنان سوریه طریقیله مصره التجا ایتدی. یولی اوزرنده قدس شریفه اوغرادی. مسجد اقصایی زیارت ایتدی. قاهره‌یه وصولنده سلطان قایتبای بر عثمانلی شهزاده‌سنه لایق احترامات ایله مسافر ملتجی‌یی قبول ایتدی؛ حقنده رعایتلر ابذالنده قصور کوسترمدی.

سکز یوز یتمش آلتی رمضانی مصرده کچیردی. عید فطردن صوکره عائله‌سی ایله توابعنی مصر سلطانی نزدنده براقوب یالکزجه حجه کیتدی. محمدیلرك قبله‌کاه عباداتی اولان کعبهٔ معظمه‌یی طوافله عرفاتده، نجبه بیکلرله دینداشلرك اوازهٔ تکبیرلری آره‌سنده، قوهٔ قاهرهٔ الوهیت قارشیسنده باش آچیق عرض مناجات وحاجات ایله‌یه‌رك رعشه‌دار معنویات اولدی.

مناسك حجی عیدالنحر ایله اکمالدن صوکره‌ده مدینهٔ منوره‌یه کیتدی. اوراده مرقد مبجل نبی‌نك کعب شفاعتنه یوز سوردی.

شهزاده جم حجدن عودتنده مصرده عائله‌سی آراسنده یاشامغی نزاع سلطنتله اوغراشمغه ترجیح ایدر کورونیور ایدی. تبریزده آق‌قیونلی پادشاهی اوزون حسنك نزدنده‌ایکن فاتح اوغللری آره‌سنه کیرن مجادلهٔ سلطنتی خبر آلنجه اسکی مملکتنه جان آتان قرەمان زاده قاسم بك ایله فاتح زماننده ینکیچری آغاسی ایکن آنقره والیلکیله استانبولدن تبعید ایدیلن محمود بك کبی اونکله همفکر ومقصد بعض رجال عثمانیه‌نك مصرانه مراجعت والحاحلری شهزاده‌یی میدان رقابتده قلنجینك

طالعنی برداها دنه‌مکه چکوب کتورمشدر. مصر مملوکلرینك حین حاجتده اوکا وعد معاونتده بولنملری‌ده بوتشبثاتك سائقلرندن بریدر .

جم ، عائله‌سنی قاهره‌ده براقوب (٦ مایس سنه ١٤٨٢) سوریه وحلب طریقیله آطنه اوزرندن قرممانه کیردی . تبریزدن کلن قاسم بك تشویقاتیله‌بوتون قرممانلیلر سلاح عصیانه صارلمشلر ایدی . سوکیلی شهزاده‌لرینك وصولیله شوق عصیانلری برقات دها آرتدی . یکیشهر بوزغونلغندن بری ایکی‌سنه کچمش ایدی. بومدت ظرفنده‌پادشاهك نفوذ حکومتی مملکتك هریرنده تأیده یوز طوتمش اولدیغندن شهزاده‌نك بوایکنجی تشبثنده ـ بروسه‌نك قاپیلرینی‌اوکا آچان حملهٔ اولایه قیاساً ـ موفقیتی پك‌ده مأمول دکلدی .

فاتح زمانی محارباتنك یتشدیردیکی ارکان عسکریه‌دن ایتالیانك آدریاتیق دکزی ساحلنده‌بولونان « اوترانت » فاتحی کدك احمد پاشا کبی تجارب وملکات عسکریه‌سی ، یکیچری اوزرنده‌کی حکم نافذیله مؤید برسردار صاحب‌ظفرك، ایکنجی سلطان بایزید طرفندن ، ـ وقتیله اوکا اولان کوسکونلکنی ایشنی کوردیرمك ایچون اونودور کورونوب ـ جم عائله‌سنی یوق ایتمکه طوپلانان اوردینك باشنده بولوندیرلماسی‌ده موفقیت مأموله‌یی کوچلشدیرن اسبابدن بری ایدی !

مسلکنده‌کی‌مهارتیله جم عسکرینك قوهٔصولت ورصانتنی آرتدیران محمود بکك آنقره‌ده براقدیغی عائله‌سنی قالدیروب

قورتارمق ایچون عسکرلکنه مخصوص برجرأت وسرعتله برقوۀ قلیله باشنده آنقره‌یه طوغری ایلغار ایتمسی پادشاه اوردیسندن رهگذار عزیمتنه چیقان برمفرزه النده اتلافنی انتاج ایتدیکندن جمك قوۀ تسلطی صارصیلدی . قاسم بکله طاش ایلی طرفلرینه چکیلمك مجبوریتی باش کوستردی . سلطان بایزید حضور وآسودکی‌یی تعب جداله مرجح طوتمق یرادیلیشنده ایدی . اوغراشمقدن زیاده ایشی صلح ایله بتشدیرمق ایستدی. قره‌مان‌ارکلیسنده شهزاده‌نك معتمدلرندن مابینجیسی سنان بك بایزیدك آدملریله مذاکره‌یه کیریشدی .

شهزاده جمك . آناطولینك اوکا ترکیله مقاسمۀ ممالك حقنده‌کی تکلیفی بودفعه‌ده پادشاه طرفندن قرین اسعاف کوروله‌میور؛ « تخت سلطنت برنشانلی قیزه‌بکزر. ایکی ارککه‌بردن تنکیح وتزویجنه جواز اوله‌ماز . » جواب ملزمی ایله رد تکلیف اولونیور ایدی . فقط بوکا مقابل‌ده شهزاده عائله‌سیله قدسه چکیلوب اوراده اختیار اقامتی قبولی شرطیله سنه‌ده ایکی یوز بیك دوقه آلتونی مخصصات اعطاسنه موافقت ایدیله‌جکی . سرای ایچ اوغلانلرندن افراز ایدیله‌جك یکرمی منتخب اوشاغك خدمتنه تعیینی ایله‌ده وقع وشرفنه لایق دبدبه وحشمده بولنه‌جغی ، قوجه سکبان باشی دلالتیله وعد ایدیلیور ایدی . جم ، علوجناب شهریارانه‌یه طوقونان بو آلیش ویریشی « برشهزاده‌یه کرکن پاره دکل ، برملك وسلطنتدر ! » دی‌یه هایقیره‌رق رد واستحقار ایتمشدر .

حالبوكه قرمانده تزلزله اوغرايان مكنت صولت ومقاومتی اوردیٔ همايونك قونيه‌یی محاصره‌دن قورتارمسيله داهاچوق انحلاله يوزطوتديغندن شهزاده‌نك قاسم بكله ايچ ايلانك صعب المرور طاغلرينه صيغنمقدن باشقه چاره‌سی قالمادی .

اوپرلرده باريمقلغك كوچلكی اكلاشلديغندن قرمان‌زاده‌نك تكليف وتنسيبيله ايچ ايلی سواحلنه يقين اولان ردوس شواليه‌لرينه ـ حريت شخصيه‌سنه رعايت اولونمق قيدوشرطيله ـ مراجعته مجبور اولدی .

*
* *

شواليه رئيسی « دابؤسون » فاتح زاده‌نك مراجعتی جانه‌منت بيلمش ايدی . ايشده برعثمانلی شهزاده‌سنه ملجألك ايتمك شرف واعتزار معنويسندن آرتق عثمانلی سلاح سطوتنه قارشی شواليه اوجاغنك ادامهٔ موجوديتنی تأمين ايده‌بيلمك منفعت ماديه‌سنك بولونماسی دابؤسونی هردورلو مأمولك فوقنده مستغرق سرور ايديور ايدی .

شواليه‌رئيسی طرفندن شهزاده جمك اونلر نزدنده قالدقجه حريت شخصيه‌سنك هردرلو تعرضدن مصون قاله‌جغی حقنده يازيلان عهد وميثاق نامه‌نك ورودی اوزرينه عقبكيرلری سواريلرك كيتدكجه دائرهٔ احاطه‌لرينك طارلاشمه‌سندن آرتوب ياقلاشان تهلكه آلتنده برخلجان ايله، اماقورقاق برخلجان ايله دكل، فطرتك موهبهٔ جلادتندن نصيبه‌دار اولان علوی يراديليشلی قهرمانلرك مخصوصاتندن اوله‌رق انجام‌مقدراتنه برمتانت بی‌پروا

ایله کوکس کرن ، باش طوتان . برخنجرسان ایله کوندردیکی
ایلچینك عودتنی کوزله‌ین شهزاده، حریت شخصیه میثاقنامه‌سنی
اوکا تودیع ایچون بولوندیغی ساحله یاناشان رودوس یلکنلیسینه
جان آتارق دکزه آچیلدی .

خرافات یونانده تورووا محاصرهٔ مشهوره‌سی قهرمانلرندن
اؤلیسك اوغلی تلماق نوازش دلفریبانه‌سنك تازه‌لکه مخصوص بر حجاب
طفیلانه ایله، اسیر دلخواهی اولدیغی بر ملکهٔ اساطیریه‌دن، اونك
آطه‌سندن کوزی آرقه‌ده قاله‌رق آیریلمش، راکب اولدیغی سفینه
سرانجامی آتا یوردینی آرایوب بولمق قایغوسیله انکین دکیزك
یوتاغان طالغه‌لرینه صالوب کیتمش ایدی .

شهزاده جم بو سرانجام مخیله کویا برحقیقت مثالی یاپارکبی
بابا اوجاغنی بلکه برکون دونوب نااهل اللردن قورتارمق
سوداسیله، اوکا تأمین حریت افعال وعدنده بولنان، برشوالیه‌اطه‌سنه
طوغری ایاقاته بیلدیکی برسفینهٔ سلامتی انکینلره صالیور ایدی .

ظاهرده بوشوالیه غاری برسفینهٔ سلامت کورونور ایدی.
فقط شهزاده‌نك استقبالی ایچون اونك صوده یوزر برسجن
ملامت اولدیغنی بو خلاصی تعقیب ایدن دورهٔ اسارت کوستردی .

شهزاده‌یی آناطولینك قرمان ساحلندن قاچیران یلکنلینك
رودوس آطه‌سنه مواصلتنده بتون شوالیه ارکانی ساحله شتاب
ایله ملتجیٔ مکرمی عثمانلی خاندانی شرفنه لایق براستقبال واعزاز
ایله قبول ایتدیلر . او مهمان نجیبی، اقامتنه تهیه و تخصیص ایتمش
اولدقلری قوناغه مسافر ایتدیلر .

شهزادەیی شوالیەلرك قرون وسطی اعتياداتندن منتقل مبارزات جنكاورانه نمونەلريله ، اويونلريله مواصلتی كونلرنده اكلندیرەرك ذاتاً شرق تؤرەسندن بولونان بهادرلقده داها كنج ياشنده شهرت قازانمش اومهمان اصيله موفقيتسزلكك آرتديرديغی غربتزەدەلك آجيلرينی اونوتديرمغه چاليشديلر .

شهزادەیی آووتان بواكلنجەلر ، شنلكلر ايچنده رودوس شواليه طريقتی رئيسی دابؤسون ال آلتندن پادشاه آدملريله مخابرەلردن ، مكالمەلردن كری طورمايور ايدی . سنەده قرق بش بيك دوقه آلتونی تضمينات مطرده ويرلك ، شواليەلره عائد تجارت كميلرينه عثمانلی ليمانلرنده برچوق مساعدات بخش ايدلك شرطيله جمك مادام الحيات شواليەلر النده قيد اسارتله اليقونمسی ، سلطان بايزيد ايله شواليه اوجاغی اراسندەكی مخابرەلرك ، مكالمەلرك نتيجەسی اولدی . لازم كلن معاهدەلر ، طبيعی ايلك تقسيطك تسويەسيله ، امضا وتعاطی قيلندی .

دابؤسون سالك ومعتقد بولنديغی قتوليك مذهبی نامنه ويرديكی يمينی بويله كيزليجه صاتوب نقض ايلەدی . بوبی عارانه نقض عهد قرون وسطی شواليەلری نزدنده « سوزينك اری اولمق » تماملی خصلت بركزيدەنك آرتق اسكی جديتندن ، قوتندن دوشمش اولديغنی عالم نظرنده تحقيق ايدن برفعل مخذولانه ايدی .

جنك اری اولديغی قدر كليسا اری اولەميان بو راهب طوتملی عسكر عهد بوزانلغينی شهزاده جمه ، ولو آليشقينلق

سائقه‌سیله اولسون، اعتراف ایده‌جك عزت نفسدن هنوز تماميله تعری ایده‌مامسندن اوللیدرکه شهزاده‌یه آچیقدن سویله‌مکه اوتاندی .

اونك رودوسده قالمسی پادشاهك نظارت یقینیه‌سی ایله دونمای همایونك تضییق متمادیسی التنده بولنمق تهلکه‌لرینی حائز اولمسندن ، کندیسی اوروپا ممالك غربیه‌سنه کیده‌جك اولورسه پاپالك‌ده مظاهرت معنویه‌سیله باشنه کچه‌جکی ـ المانیا ، ایتالیا ومجارستاندن تشکل ایده‌جك ـ بر استخلاص اوردیسنك قوهٔ معاونتیله روم ایلی‌یه تخطی ایدیله‌رك پدرینك تخت موروثنه تصدر آمال ومقاصدینك بوصورتله مظهر تسهیلات اوله‌جغندن بحثله اونك کیزلیجه وندیکه کوندرلمسی ضرورت حکمنی آلدیغنه شهزاده‌یی اقناعه موفق اولدی .

١٥٨٢ سنهٔ میلادیه‌سی ایلولنك برنجی کوننه تصادف ایدن ١٧ رجب ٨٨٧ سنهٔ هجریه‌سنده معتمد وحریمی اولان برادرینه شهزاده‌نك محافظه‌سنی، کمینك اداره‌سنی توديع ایتدی. رودوس شوالیه کمیسی عثمانلی شهزاده‌سنی آلدی ؛ آق دکز انکلنلرینه طوغری یلکن آچدی .

دابؤسسون ، اوکا سنه‌ده ٤٥ بیك دوقه آلتونی واردات تأمین ایدن بوقیمتلی اسیری کم نظرلردن صاقلامق ایستردی . اونك یبانجیلر اننه دوشمسی قادار برعثمانلی حرب سفینه‌سی ید اغتصابنه دوشمه‌سندنده قورقیور ایدی. بوجهتله کمینك ایزینی غائب ایتدیرمك اقتضا ایدییور ایدی . قرنداشی « بلانش ـ

فور » آدلی شـوواليەنك امری آلتندەکی « غالر » شهزادەیی
رودوسدن چیقارقدن صکره همان انکینه يول آلمادی ؛ جزایر
بحر سفیددن بر کوچك اطەدە کمی‌نی (غالر) بیك بهـانه ایله
تیمورلەیەرك اوراده بر آی‌قادار اختفا ایتدی ؛ ایزنی متجسس
نظرلردن غائب ایتدیردی . نهایت حمولەسی « یوکده خفیف ،
بهاده آغیر اولان » یلکنلی‌یه سجلیایه طوغری يول ویردی.
مسینا طرفندن کچرکن اوزاقدن کورلمکده اولان « أتنا »
یانار طاغنك برکانی فوارەلری ، آلەولری ـ عمرنده ایلك
کوردیکی علایم طبیعیه بولنمق جهتیله ـ شهزادەنك نظر حیرت
واستغرابنی جلب ایدییوردی. یبانجی کمیلر طرفندن کوریلوب
یقالانمامق ، اونلرجه پك قیمتلی اولان اصـالتلی اسیری الدن
قاچیرمامق قایغولریله اثنای سفرده پك احتیاطلی بولنیورلر ،
هرشیئه کوز قولاق اولویورلر ایدی .

التی هفته سورن بوکیزلی، بوقاچاق سیاحتدن صوکرەنیس
لیماننه واصل اولەبیلدیلر (٤ رمضان سنه ٨٨٧)

شهزاده دوستلقلرینه آلداندیغی ، احترامیرینـه قاپیلدیغی
رودوس شـوواليەلرینك صحابتی آلتنده سیر ایتمش اولدیغی
سجلیا دکزینی اوکا خاطرلاتان نیس سـاحللرینك ، براق
برسمانك لطف منظرەسندن ذوق آلیور ؛ تعب سیاحتی، آلام
نکبتی بیاغی اونوتیور ایدی . بواحتساسـات آلتنده لسان
ادب ونزاهتندن صادراولان نشیدەلر غربەطوغری یاقلاشدقجه
آردنده قالەرق اوندن اوزاقلاشـان معزز وطنك خاطرات

دلفریب ودلکیری ایله مشبوعدر .

کمینك نیس لیماننده تیمورله‌یوب قالمسی کونلری اوزادقجه شهزاده‌نك کوکلی اوزولمکه باشلادی . روم ایلی حدودلرینه یاقلاشدیره‌جق، مجار طوپراغنه برکون اول آیاق آتمه‌سنی تسهیل ایده‌جك اولان «وندیك» شهرینه‌اونی آرتق آلوب کتورمه‌لرینی شوالیه‌یه امر ایتمك ایسته‌یوردی .

شهزاده‌نك محافظی «بلانش - فور » نیس بلده‌سی فرانسه طوپراغنده بولندیغندن قرالك امری استحصال ایدلمدکجه اورادن حرکت امکانسزلغی اتیان ایله شهزاده‌یی آووتمقده دوامه چالیشیور ایدی. شوالیه‌لرك مقصدی سلطان‌جمی وندیکه یاخود مجارستانه کوتورمك دکل ، اونی اللرنده صاقلامق ایدی . بواغفالاته جدیت رنکی ویرمك ایچونده شهزاده‌نك الك معتبر آدمی اولان ، عرفان وکیاستیله طانیلان خطیب زاده نصوح چلبی‌یی قرالك مساعده‌سنی آلمق مأموریتیله کویاپارسه کوتوریله‌جك ایمش کبی برقاچ شوالیه رفاقتیله یوله چیقاردیلر . جمك آدمنه نیسدن اوچ‌دورت قوناق اوزاقلاشدیغنده یولی، ایزینی غائب ایتدیرمك اونلرجه کوچ برایش دکل ایدی . زواللی جم کوندردیکی ایلچینك‌عودتنی برانتظاربیهودله دورت آی بکله‌دی. اوکونلرده نیس جوارنده صالغین بروبا خسته‌لغنك ظهوری بلانش فور ایچون حرز جان ایدیله‌جك بروسیله تشکیل ایتدی . شهزاده‌یی خسته‌لقدن صیانت ایله نیسدن قالدیردیلر . طلمغلق برمنطقه اولان ساووا جهتلرنده (بوکون فرانسه‌نك

« شرقی آلپ » ایالتنك بولندیغی قطعه‌در) « بؤژه » طاغلرنده طار بوغازده بنا ایدلمش « روسییون » حصارینه کوتوردیلرکه بوراسی‌ده حضرت یحیایه نزر نفس ووقف حیات ایدن قدس شوالیه‌لرینك مناسترلرندن بری ایدی . یالچین قیالره یاپیشیق بردیوار کبی کوریلن برطاغ اتکنده بنا اولنمش قرون وسطا آثارندن بولنان بوعصردیده «دونژون» اصالتلی ملتجی‌یه‌سیجن اغتراب اولمق اوزره انتخاب ایدلمش ایدی . عاقبت بو وحشت آباده اتیلنجه شوالیه‌لر النده اسیر اولدیغنی بیك درلو یاکارانه معامله‌لره ، ظاهری احترامله رغماً ، شهزاده‌نك نظرنده صاقلامق کوچ اولویور ایدی .

شهزاده‌نك « روسییون » شاتوسنه یکی نقل اولوندیغی زمانلر اطرافده‌کی کویلیلر همان هرکون حصارك پنجره‌لری آلتنه سوری سوری قوشیورلر ؛ قدس شوالیه‌لرینك اسیر ومسافری بولونان تورکلرك ایمپراطورینی (اونلرك تعبیرنجه) پنجره اوکنه کلدکجه متجسسانه نظرلرله تماشا ایدییورلر ایدی .

فاتحك اوتوز بش سنه اول قسطنطنیه‌یی فتح ایتمه‌سی تورك آدینی بوممکلتلره قادار ایریشدیرمش ؛ اونلرك نام وشهرتی کویلیلر آراسنه یاییلمش ایدی .

بوتاریخلرده فرانسه قرالی اون برنجی لووی وفات ایتمش یرینه اوغلی سکزنجی شارل فرانق اکلیل حاکانه‌سنی ، هنوز اون اوچ یاشنده بر صبیٔ مراهق ایکن ، سرطفولیت واقبالنه کیمش ایدی . یکی قرالك تبریك جلوسی مراسمندن ایالتنه عودتده

روسسیبیون شاتوسنه مسافر اولان ساووادوقه‌سی سلطان جم ایله کوروشمش در. دوقه هنوز اون درت یاشنده اولمقله برابر عرقی نجابت وفراستك اونده اویاندیردیغی حسیات رقیقه سوقیله برخاندان مفخم اولادکرامندن بولونان بو نجابتلی اسیرك عسکر قیافتلی رهبانلر النده آزرده قالماسی مصائبنه صمیمی اشتراك ایتمش ، کرسیٔ ایالتنه معاودتنده شهزاده‌نك اسارتدن تخلیصنه الندن کلن معاونتی دریغ ایتمه‌یه‌جکی وعدنده بولونمشدر . صباحت سیماسی پرتو نجابتله مطرا اولان بو نصرانی پرنس شهزادهٔ عثمانی‌نك اسارت واغتراب ایله رنجیده کوکلنی تفریح ایتمش ؛ جم اوکا قارشی طویدیغی مودت ورعایتك برتحفهٔ بهادرانه‌سی اولمق اوزره تیموری آلتون ایشلمه‌لی ، قبضه‌سی مرصع دمشقی برقلینجی پرنسه ویرمشدر .

شهزاده ایله پرنس آراسنده حصوله کلن بو موالات بلانش فورك خوشنه کیتمکدن ایراق ایدی . بالعکس بو مناسباتك اونلره مضر اوله بیلمك احتمالندن تحاشی‌یه باشلادی . شوالیه‌لك خصلت رجولانه‌سندن زیاده رهبانلق درین دوشونجه‌لرینه اسنادی داها طوغری اولان بر قید احتیاط ایله شوالیه‌لر جمی اوشاهقهٔ جبالك آغوشنده‌کی سجن مصائبدن قوپاروب آلدیلر . ایچنه آتدقلری برنهر کمیسنی « ایزر » صویندن ـ کویلره قصبه‌لره اوغرامقدن اجتناب ایله یوز دیره‌نك اسویچره طاغلرندن نبعان ایله فرانسه‌نك بورغونیا ایالتنی صولایان ، ایپکلی قماش معمولاتیله شرق وغربك بازار دادوستدنده دها اوزمانلرده شهرت بولان لیون بندر تجارتنه مناقله خدمتی ایفا

ایله « مارسلیا » لیماننده آق دکزه آقان ـ « رون » نهرینه
کچوردیلر . بورادن « لانغ دوق » آیالتنده « وله‌ی » طوپراغنده
یك سیرك انسان آیاغی باصه بیلمش بر قیا باغرنده‌کی ـ آدی
بیله اونودلمش ـ برهجر احصاره بیچاره شهزاده‌یی طیقدیلر ؛
اونی سنه‌لرجه اوراده محبوس براقدیلر .

شهزاده بوسجن مصائبده کونلرینی اولدیررکن پادشاهك
محب بی‌عاری « دابؤسسون » ساووا دوقه‌سنك اونی ابدی
محافظه‌لرندن قورتارمق حقنده‌کی تشبثات ومظاهراتندن سلطان
بایزیدی خبردار ایدییور ؛ فقط بوندن قلب حلیم شاهانه‌لرینك
ذره‌جه بیله رنجیده اولمامسی ایچون بوتشبثی عقیم براقه‌جق
تدابیرك اتخاذنده قصور ایدیلمیوب اسیرلرینك انسان اوغراغی
اولمایان بریره قالدیرلدیغی تأمیناتی‌ده علاوه‌یه شتاب ایله‌یورایدی .
بومعروضات وتأمینات محظوظیت شهریاری‌یی استلزام ایله کنیسا
اربابنك « رولیك » نامیله تجیل ایده کلدکلری برطاقم نادیده
تصاویر مذهبه ایله برادرینك زندان بکجیسی دیمك اولان
شوالیه‌رئیسنی مستغرق التفاتی قیلمغه رغبت شاهانه‌لری دریغ
بویرولمایور ایدی .

نصوح چلبینك ناصلسه بریوئینی بوله‌رق فرانسه قرالی
سکزنجی شارله مراجعتله شهزاده حقنده روا کوریلن اذا
وجفادن اونی خبردار ایتمسندن اوله‌جق‌که قرال بر آره‌لق
شهزاده‌نك استخلاصی تشبثلرینه قالقیشدی . بوتشبثدن شوالیه‌لر
اورکدیلر . دها امنیتلی بر یر اولمق اوزره اسیرلرینی ساووا

ایله فرانسه سرحدلرینك نقطهٔ تلاحقنه دوشن « صاسوناژ » شاتوسنه نقل ایتدیلر . بر طرفدن تضییق کورنجه بو رهن شهانه‌یی بولندقلری طوپراقدن اوته‌کنه نقلده‌کی سهولت حدودبوینده‌کی بوشاتونك انتخابنه سبب اولمشدی . « صاسوناژ » شاتوسنك بدبخت شهزاده‌نك تهوین آلامنه یاردم ایده‌جك بر جای داستان محبت اولدیغی تاریخلره کچمشدر . شهزاده هنوز انسانلرك کوکل اوزونتیسنی عشق وسوداده اونوتمق ، یاخود برنشط سودا ایله داعیهٔ اقبالده‌کی موفقیتسزلکك تلافیسنی آرامق استعدادنده بولندیغی چاغلرده ایدی . باباسنك قایناق قانی دامارلرنده جولان ایدییور ، بودم خروشان رخلرینه آتشین بر رنك ویرییور ایدی . کوزل کوزلرینك طالعین اولدیغی قادار بهارانه اولان باقیشلرینك روحلاندیردیغی سیمای نجیبی ، لوندانه وشاهانه اندام ورفتاری نظرلره چارپار ، اونظرلری اوکا منجذب ایدر ایدی . فلکزده‌لك اونك چهرهٔ اصیلی اوزرنده برظل ملال براقمش ، بوظل الم کوکللری اوکا انجذابه قوشدیران بر صباحت دیکر بخش ایتمش ایدی .

بوکنج ، بولوند مشرب ، بوشاعر طینت شهزاده‌یی عثمانلی تختندن ـ اشعهٔ اجلالی ایله شرقی روما کرسیٔ مفاخرینك پرتو اقبالنی برانخساف کلی‌یه اوغراتان عثمانلی تختندن ـ چکوب قوپاروب « دوفینه » ایللرنده صحنهٔ حیات اقوامدن سیلنوب اوزاقلاشمغه باشلامش اولان قرون وسطی بیقینتیلرندن قالمه برحصار اکیسنه آتان مقدرات وسرانجامك درشتیٔ بی‌رحمانه‌سی

يرادیلیشك اوكا باغشلادیغی بیوكلكی تعالیدن تعالی‌یه چیقاریور ایدی .

رودوس شوالیه‌لرینك اسیرلرینی ید امانتنه توديع ایتدكلری « صاسوناژ » شاتوسی سینیورینك قیزی بولنان « فیلیپین » ك هركسدن زیاده بو معالیٔ طبیعت ، بو محاسن نسب نظر تقدیر وانجذابندن دور اوله‌مایور ایدی .

قیزك ناصیهٔ شبابنده استاد فطرتك نا قابل تقلید برمهارتله رسم ایتدیکی خطوط ملاحت، طور ورفتارنده او یرلرك عوام خلقندن متمایز براثر نجابت انظار تقدیره چارپمقده ایدی.

شهزاده‌نك حصول استراحتنی تأمین، امرلرینك اجرا آتنه نظارت ایچون هركون حضورینه چیقمغی وجائب مهمان‌نوازیدن كورن بو دلربا اصیلزاده جمك كوكلنده یواش یواش یرله‌شن وفقط ضبطی قابل اوله‌میان برتمایل وجوده كتورمكه باشلادی.
بوتمایل ابتدالرنده عادی بركوكل آووتماسی كبی كورونوركن كیت كیده اشتغالات حیاتك الك باشلیجه‌لری صیره‌سنه كچن برمفتونیت صحیحه‌یه منقلب اولمش ایدی .

« چشمان سیه مستنه افتاده كوكلدر ؛
ابرولرینك‌ده هدفی سینهٔ كلدر »

« اولدی غنچه یوزینه زلفك نقاب ؛
صان نهان اولدی بولنده افتاب ! »

کبی مدایح وتقدیرات شهزاده‌نك ، بوماجرای عشقی کندی لسانیله اخلافه خبر ویرن ، آثار شاعرانه سندندر .

یاوریٔ طالع ایله پادشاهلغه کلنجه خرستیان محبهٔمقبله‌سنی عثمانی تختنك کعب اقبالنه ایریشدیرمك ایمالرندن اولسون ، کیزلیجه بر ازدوج وعدندن اولسون ، قیزینك بومعاشقه‌سنه شاتوسینیوری کوز یوممش ؛ ایشته بوحیات عاشقانه شهزاده‌نك سنه‌لرجه سورن ادبار وفلاکت طالعنده برنجم سعادت اولمشدر .

دوفینه ایالتی « راویان اخبارینك کشیدهٔسلك سطور » ایلدکاری حکایات وداستانه باقیلنجه بومعاشقهٔ سجنك شاهد سوداسی اوله‌رق براوغلان چوجغك طوغدیغنه ، کوزل فیلیپنك بوچوجغی ظاهرده برکنج اچ اوغلانی کبی بویوتوب ارکنلکنده کشی زاده متعلقاتندن برقیزله تزویج ایتدیکنه ، بونلرك معمر اولدیغنه حکم ایتمك لازم کلور .

جمك بو آوان حیات سوداکارانه‌ده حافظ شیرازی‌یی تقلید ایله اواسلوبده عشق ایله فلسفه ممزوج فارسی غزللر سویلدیکی مشهوردر .

فیلیپنك تسهیلاتنه مظهر اوله‌رق جمك بوشاتودن فرار تشبثنده بولندیغی اوزالرجه متواتردر . کویا برایپه باغلی اوله‌رق برنسك حصاردن فرانسه‌یه فرار تصدیسیله خندقه ایندیکی اثناده یقالانوب بوفرارده شریك تهمت جزاسیله فیلیپن ،

« بن وداع ایلرکن اولدی زهر قاتلدن بتر ؛
بوسه ویرمکده دهان سکر افشانك سنك ! »

كبی تظلمات سودا پرستانه‌نك تقدیر ایتدیكی آجیلری یاده كتوره‌جك بردرشتئ بی‌رحمانه ایله عاشقی، افندیسی آغوش رحمندن قوپارلمشدر .

بو افتراقدن صوكره رون صویی ساحللرینك هجرا بر شاتوسی، بشنجی دفعه تبدیل موقع ایتمك اوزره، پرنسه منفا تعیین اولندی . بو حالده بیله سودا كیزلی ویك سیرك مخابرات ایله ایكی كوكلی اراده برلشدیرمكه یول بوله بیلمیور ایدی . جم ایله حصار كوزلی آراسنده تعاطی ایدیلان محبت نامه‌لردن بعض پارچه‌لر شرق محزن اوراقنده الآن موجود ایمش .

بو ایام مصائبك آنجق ایكی سنه‌سنده شهزاده‌نك الام اسارتنی اونودره بیلن، هجران وطنه تسلیت بخش اولان دورهٔ سودا ایشته بویله آجیقلی بر عاقبتله نهایت بولمشدر .

دابؤسون شهزاده‌نك ایزینی، اونی قورتارمق نیت وتشبثنده بولنان پرنسلرك تضییقاتنه قارشی، یوق ایتمك ایچون بیچاره اسیری شوواليه‌لره عائد شاتودن شاتویه نقل ایتمك تدبیرینه مراجعت ایتمش ایدی .

یوروكلر حیاتی آندیران بوسرسریانه اسارتده اوچ سنه سوردی . عاقبت شهزاده‌نك فرانسه‌ده « لیموزن » ایالتنده دابؤسونك عائله مالكانه‌سی اولان « بورغنو » حصارنده كلید آلتنده طوتماسی چارهٔ یكانه كورلدی . بو شاتو شوواليه‌نك همشیره‌سی اقامتكاهی اولمسندن اونلرجه اك امین بر محبس اوله‌رق انتخاب ایدلمش ایدی .

مورخ سعدالدينك شهزاده رفقه‌ای اغترابندن بربنده‌سی افاداتنه عطفاً ايد روايتنه كوره يوكسك برقيانك باغرنده بنا ايدلمش درت جبهه‌لی بو قله سكز قات ايدی . دوردنجی قات شهزاده‌نك اقامتنه تخصيص ايدلمش ؛ ديكر قاتلره خواص ندماسی وبندكانی ايله محافظلری اولان شواليه‌لر يرلشديرلمش ايدی . بوراده كوكلينك پاره‌لرينی ، مرارت اسارته انضمام ايدن آلام سودا پرستيسنی تايين ايله‌ين فيليپين مكتوبلرندن ده محروم براقيليور ايدی .

ايام اغترابده اوكا برقاچ سنه نديمهٔ روح ، حريمهٔ حيات اولمش اولان كوزل دوفينه‌لی‌ی كاه :

« دريغ درهوس اين عمر بيوفا بكذشت !
مكركه باد هوابود ، درهوا بكذشت ! »

كبی حكيمانه ومتوكلانه ، كاه :

« كه‌می كذشت، كه‌بوی بهارمی آيد ؛
زلاله زار مكر كلعذارمی آيد ! »

كبی شوحانه وقلندر مشربانه نوحات وتظلمات ايله دل آزرده‌سينك پریٔ دلنوازی اوله‌رق صاقلار كيدر ايدی .

« اول دم قنی‌كه كعبهٔ كويك مكان ايدی
آرامكاهی كوكلمك اول آستان ايدی
اول دم قنی‌كه مسكن ايدی ايشكك جمه
حيفاكه كچدی بيلمدك اول‌خوش زمان ايدی »

ترانهٔ حزن آلوديله الندن قاچيرديغی دلنوازك دلفكارلغندن

تخلیص نفس ایده‌مدیکنی اشراب ایدر طورر ایدی .

کون کچدکجه آرتان بو اضطراب اونی ، بریولنی بوله‌بیلوب سجن بلادن قورتلق تشبثاتنه مراجعته بیله سائق اولویور ایدی. معتمدلرندن حسن بك بوحصارك طیش دیوارینی آشمق یولینی بولدی . بوربونیا پرنسنه افندیسنك اسارتده چکدکلرینی اکلاته‌رق تخلیصنه یاردیم ایده‌جك ایزلری اوکا تشریح وتفصیل ایتدی .

روسیون شاتوسنده وقتیله طاغیدیلن آدملرندن جلال بك بوتون آلمانیا پرنسلری دائره‌لرینی طولاشه‌رق ولی النعمتنك تخلیصنه برسعی بیهود ایله چالیشمش ایدی . اومدیغی نتیجه‌یی الده ایده‌مه‌ینجه « بورغ نو » شاتوسنی آرادی ، بولدی. کوکلینك رضاسیله افندیسنك آلام اسارته اشتراکی جانه منت بیلدی . اوکا نیجه سنه‌در ایراق دوشدیکی عالمدن حوادثلر کتیرمش ، تسلیت بخش اوله‌جق سوزلر ایله شهزاده‌یی، ولو آنی اولسون محظوظ ایده بیلمش ایدی . بوتسلیلردن باشلیجه‌سی فرانسه قرالی ایله مجارقرالینك، برده پاپانك برتعویض مقابلنده شهزاده‌یی قید اسارتدن قورتارمغه چالشدقلری خبری ایدی .

دابؤسسون بوصاحب نفوذ طالبلری وعدلرله اویاله‌یور ؛ برقیمت ممتازه‌یی حائز بولونان دست غدرنده‌کی رهن شاهانه‌نك اطلاقی ایچون تعویض مقدارینی آرتدیردقجه آرتدیریور ایدی.

عزت نفسدن نصیبی اولمایان بدبختلر نزدنده « ایش بجرمك » یاخود « چوق بیلمك » تعبیرلری ایله توصیف وتقدیر ایدیله

کلن ناکسانه افعال وتشبثدن صیقلمایان شوواليه اجنبی سرايلرنده متاعینك رواجنی آرتدیرمغه چالشدیغی کبی شهزاده‌نك ناصلسه الده ایده بیلدیکی خاتمی ایله توشیح ایدلمش ساخته نامه‌لر ترتیبنه قدر بجرکلکی ایلری‌یه‌سورمش، اونك اطلاقی اوغورنده صرف ایدیله‌جکی بیلدیریلن بومکتوبلرله قاهره‌ده‌کی والده‌سیله زوجه‌سی سلطانلری اغفال ورقتلرینی جلب ایله‌ده برچوق پاره چکیبور ایدی !

بوتون عالمی اغفال ایدن بومتنزلانه مهارتلر جمله‌سندن اوله‌رق سلطان جمك اوکا اعتماد وتوجهنی قازانمغی‌ده اونوتمادی. شهزاده اجنبی پرنسلریله کیریشدیکی مذاکره‌لر نتیجه‌سنده شاید استرداد حریت ایدنجه داعیهٔ رقابته میدان مجادله‌یه یکیدن آتیله بیلمه‌سندن اورکه‌رك تشریف ایده‌بیله‌جکی سریر سلطنت عثمانیه‌ده کوکلنده باغلادیغی کین سوقیله اوکا اوره‌جنی سلهٔ تأدیبدن‌ده‌یقاسنی‌قورتارمق‌چاره‌لرینه‌باش اورمق احتیاطکارلغنده بولونیور ایدی .

جمك مبادیٔ اثبارنده رودوس‌ده آلیقونلمش آدملرندن قپوجی باشیسی سنان بك ایله آیاس بکی قید اسارتدن اطلاق ایله « یورغ نو » شاتوسنه ولی النعمتلری نزدینه کوندرمش، بوخدعه‌یه کویا برمجبوریت سیاسیه ایله الده صاقلادیغی شهزاده حقنده کوکلی صمیمی حرمتلر، پدرانه شفقتلرله مالی اولدیغنی کوسترمکه چالیشدی .

رودوس شوواليه اوجاغیله فرانسه سرای قرالیسی

آراسنده شهزاده جمك اطلاقنه دائر مذاكره‌لره ، مقاوله‌لره کیریشیلدیکنی خبر آلان سلطان بایزید ثانی‌یه کلنجه، فاتح زماننده اله کچوب خزینهٔ همایونه آلینمش کنیسا « رونیك » لرندن بعضی تصاویر نصرانیه‌نك - بولوندیغی موقع اعتلای ذی‌شرفه یك‌ده یاقیشیق آلماز برصورتده - تقدیمیله، قرال‌هجمیله‌لر کوسترمك ایسته‌مش ایدی . اهل صلیبلرك « بیزانس » آثار معموریتی ایله تفارق معززه کنیسائیه‌سنی یاغمایه‌ بویولدقلری زمان دکرلیدر ذهابنده بولندقلری بو تصاویرك - برچوغنك مقلد اولدیغنك اکلاشیلمه یله - صوکره‌لری اسکی‌قیمتی قالمدیغندن پادشاهك بالخاصه برهیئت سفارته توديع ايله قرالك پیشکاه سرور وشکرانه عرض وتقدیم ایتمك ایستدیکی احماق آلدانان هدیه‌لر سکزنجی شارل نزدنده جای قبول بوله‌مادی . حتی بوکوکل آووده‌جق هدیه‌لری ایصاله مأمور اولان عثمانلی سفیرینی قرالك قبوله رغبت کوسترمدیکی مرویدر . خطیب زاده نصوح چلبی‌نك افاداتیله‌حقنده برمیل وانجذاب‌طویمغه باشلایان‌سکزنجی قارلوس (شارل) شهزاده‌نك اطلاقنه علاقه‌دار کورونیور ایدی . جمك‌پاپایه تسلیمی ایچون دابؤسون نزدنده اصرارلرینی آرتدیرمغه باشلادی .

ناپولی قرالی‌علیهنده ایتالیایه برسفراجراسنی تصمیم ایتمکده اولان فرانسه قرالینك اجرای مقاصد وآمالده مشکلاته اوغرامامق حسابیله شهزاده‌یی نزدنده بوندیرمق ایسته‌ین پاپایه یارانمق ایچون اطلاق مسئله‌سنی ترویج ایتدیکی مستبعد دکلدر.

دابؤسون بری قاتولیك کرسیٔ روحانیسنده ، دیکری اوروپای غربینك امور سیاسیه‌سنده صاحب نفوذ برر سریر سلطنت اوزرنده فرمانرو اولان بو ایکی حکمدارك تمایلاتنی اصغا ایتمامك جرأتنده بولونه‌مازدی . شوالیه اوجاغنك بر پادشاه اوغلنه قارشی ــ آرتق موجب عار و شین اوله‌جق بر مرتبه‌یی تجاوز ایتمش اولان ــ درشتانه وبی رحمانه معاملاتی اوجاقدن متنفر اوله‌جق درجه‌ده اوروپاجه چرکین کورونمکه باشلامسی ده شوالیه رئیسنی دوشوندیرن مؤثراتدن ایدی .

واتیقانك اوجاغه بخش ایتمك وعدنده بولندیغی امتیاز ومظاهرت سلطان بایزیدك ٤٥ بیك دوقه آلتونی تعویضات سنویه‌سندن داها دکرلی کورولدی .

نهایت جم ، « بورغ نو » دن قالدیریلوب مارسیلیایه اورادنده طولونه سوق اولوندی . پاپانك ، اوراده ورودینه انتظار ایتدیکی ، مرخصی راهبه تودیع قیلندی . دابؤسسون عسکر ایدی ، سلك راهبانده بولونمامقله برابر بو خدمتك مقابلنده سراهانتنه قاردینااللق سرپوشنی قویمقله پاپا طرفندن تلطیف اولونیور ایدی .

طوقوز سنه‌یه واران قید اسارتدن ــ معیتنده شوالیه‌لر ایله دوستلرندن تشکل ایدن بر هیئت توقیریه بولوندیغی حالده ــ اوکا صوك محبسلك ایدن بویردن (بورغ نو) عاقبت شاهانه بر صورتده آیریلدی و اصل اولدیغی طولوندن ایکی رودوس غالریسی اوندری الدی ، رومایه کیدملك اوزره ایتالیا ساحلنه طوغری یالکن آچدی .

پاپا یدنجی « اینوسان » ك برادری ـ ایتالیانك آق دكز ساحلنده برلیمان اولان ـ «سیویتاوه‌چیا» یه قادار جمك استقباله كلدی . جم عثمانی دبدبه‌لی بر آلای ایله رومایه كیرییور ایدی. پك آغیر ایشلمه‌لی برغاشیه اورتولمش احتشاملی كوزل بر آته بینمش اولان شهزاده‌نك شرقه مخصوص لباس و اسلحه‌سی اونك استقبالنه ، تماشاسنه قوشان رومالیلرك انظار حیرت واحترامنی اوقشایور ایدی .

فرانسه‌نك ، اوورنیانك شووالیه‌لری ، شهزاده‌نك معیت خصوصیه‌سنی تشكیل ایدن پارلاق طاقملی ، بهادر وضعلی عثمانلی آتلیلری، پاپا نزدنده بولنان اجنبی سفیرلری، قاردینالار، پاپالر اقامتكاهی « واتیقان » سراینك مابینجیلری ، پاپانك معمت محافظلرینی تشكیل ایدن سلاحشورلری بو محتشم مراسم واستقبال آلاینی تشكیل ایدییورلر ایدی . سلاح سطوتیله شرقی رومایه كیرمش اولان فاتحك اوغلی سلطان جم ، اوندن قرق سنه‌صوكره غربی رومایه ، فقط دوستانه‌بر صورتله قدمزن اجلال اولویور ایدی .

« واتیقان » سراینده مسافر ایدلدی. پاپایه تقدیم اولوندیغی كون كندیسنك اسلام دیننده بولندیغنی وعثمانلی خاندانندن بولنمق شرافت نسبنی هریرده اولدیغی كبی ، بورادەده اونوتمایان جم ، مهماندارینه بورجلی اولدیغی رعایت وشكران وجائبنده قصور كوسترمه‌مكله برابر پاپا حضورنده ـ نصرانیلره مخصوص مراسم آدابدن بولونان ـ دیز چوكمكی اكا یاقیشان وقارشاهانه ایله

سلطان (جم) ك بروسه‌ده كائن تربه‌سی

ایله رد ایتمش ، باشنده‌کی عمامه‌یی‌ده محافظه ایدرك بووقار شاهانه‌یی براکلیل تعامل پروروانه ایله تتویج ایله‌مشدر .

بو مراسم ملاقاتده اونی اسارتدن قورتاران پاپایه طوغری ایلروله‌یوب شرقك عالم اسلامنده معتد اولدیغی اوزره اقران معامله‌سی اوله‌رق شایان رعایت مهماندارینك اوموزلرینی اوپمکله اکتفا ایتمش ایدی .

بویله محتشم مراسمده بولنماسی واتیقان تشریفاتندن بولونان حاضرونك مواجهه‌لرنده رسم قبولك اجراسندن صوکره پاپا مهمان نجیبی ایله صورت خصوصیه‌ده چکیلوب کوروشمش ؛ شهزاده اوکا سنه‌لرجه چکدیکی مصائبدن ، محبسلرندن بحثلرده بولونوب آناسندن، زوجه‌سندن ، چوجقلرندن بی رحمانه بردرشتی ایله آیریلمش اولمسندن شکایتلر ایتمشدر .

لساننده‌کی فصاحت ، طورینه ، سیماسنه انطباع ایتمش اولدیغی کبی افاده‌سنده‌ده بلورن اهتزاز و آثار ملامت یدنجی اینوسانك کوزلرینی یاشارته‌جق درجه‌ده رقت قلبنی جلب ایتمش ایدی .

بو دنیاده اوکا یکانه قیمتلی ومعزز قاله‌بیلمش اولان عائله‌سنه برکون اول قاووشق ایچون همان مصره کونده‌ریلمك ارزوسنی اظهار ایدییوردی . فقط پاپا درحال مصره کیتمك شهزاده‌نك اقبال واستقبالنی ، برده اونی اجدادینك سریر احتشام واجلالنده کورمك ایسته‌ین نصرانی پرنسلرك آمالنی دوچار تزلزل ایده‌جکنی برلسان لین ایله اوکا افهام ایدرك شیمدیلك بوسیاحتك موافق اوله‌مایه‌جغی جوابنی ویرییور ایدی .

مجار قرالنك، شهزاده‌یی طونه‌یی امرار ایله تأمین مقصد ایده‌بیلمسی ایچون، براوردی‌یی اوکا حاضر طوتمقده اولدیغی آکلاتیور؛ اکر نصرانیتی قبول ایده‌جك اولورسه بوتون خرستیان پرنسلرینك معاونت ومظاهرتلری تأمین ایدلمش اوله‌جغندن بوسایه‌ده هم معالیات سماوتی، هم‌ده سریر سلطنت اجدادی قازانه‌جغی پاپا اوکا تکلیف واتیانه قادار وارییوردی .

بوتون دنیانك حاکمیتی دینی اوکا استحقار ایتدیره‌میه‌جکنی هرده‌رلو احتمالك فوقنده ضعف قلبه مالك اولسه بیله اهانت واعتزالك اونی حق سلطنتدن اسقاط ایله غیابنده برادرینك عثمانلی قضاتندن طوعاً وکرهاً المش اولدیغی حکم متغلبانه‌یی ایشته بواهانتله تشریع ایتمش اولاجغی اتیان ایدن جم نزدنده بوتکلیف مالایطاق بررد صریح وقطعی‌یه اوغرادی .

پاپا اینوسان اعتدال افکار وافعال اصحابندن اولدیغی قادار منسوب اولدیغی عرقك مخصوصاتندن بولونان کیاست وسیاستی قاورایان اصحاب فطانتدن بولونمقله همان مکالمه‌نك طرز جریانی دکیشدیرمش؛ شهزاده‌یی مظاهرتکارانه، دوستانه رعایتلره مستغرق ایله تطییبنده قصور ایتمه‌مشدر .

نصرانی پرنسلرك اتفاق متصوری تخت عثمانیانی برادری الندن قوپاروب اله‌بیلمك ایچون مجارستانه دعوت اولنمسنه انتظاراً بودفعه‌ده برقاچ سنه‌یی ــ محتشم اولسه‌ده اوکا ینه منفا دیمك اولان ــ واتیقان سراینده کچورمکه مجبور اولدی .

مصردن رومایه کلان مملوك سفیری شهزاده‌یه ــ سریر عثمانیده

اقبال نشین ایمش کبی – پراوپوب عرض توقیرات ایتدی. والده سیله زوجه سندن کتوردیکی مکتوبلری توزیع ایله عائلهٔ نجیبانه سنك صحت واحوالندن اونی خبردار ایلدی. بو کوروشمه ده ایدی که دابؤسونك عائلهٔ شهریاریلرینی اغفال ایله یکرمی بیك التون ید احتکارینه کچوردیکی میدانه چیقدی .

پاپا اینوسان عزت نفسنه ، کنیسانك شرفنه طوقونان بوافعالی لوم ایله مغصوب پاره نك برقسمنی شوواليه لردن استرداد ایده بیلدی .

شهزاده حقنده نصرانی پرنسلرله بیتوب توکنمك بیلمین مکالمه لر، تکلیفلر جمله سندن اوله رق سلطان بایزیدك معتمدلرندن قوجه مصطفی پاشانك رومایه مأموریتی شهزاده نك پاپا نزدنده مادام الحیات محبوسیتنی استحصال ایده بیلمك ایچون سنه ده ۵۰ بیك دوقه التونی تعویضات تکلیفنه دائر ایدی . امل شاهانه قرداشنك توقیف وتسجین مؤبدندن داها اوته یه کیدییور ایدی اما ؛ یدنجی اینوسانك ایی یورکلی اولمسی ، حلم طبعی ، نزاکتلی بولنمسی ایلچی پاشایی بوتکلیفه جرأتدن آلیقویمشدر .

بو آره لق جمك قتلی حقنده ظهوره کلن برتشبثده – که متشبثك پاپا امریله اعدامنی انتاج ایتمش ایدی – سلطان بایزیدك پارمغی اولدیغی روایتی واردر . بوتشبث جنایتکارانه یه اشتراك ایدنلردن بردربدرك – اوزمانلر عادات مستهجنه سندن اولوب تخطری بیله بوکونکی جمعیات مدنیه نك شعار رقیقنه نظراً یوزلری قیزارته جق اولان – اشکنجه زور واداسیله ایشده

سلطانك اسافل ايمرنديرن موعود التونلرينك عامل اولديغنى اعتراف ايتديكى واتيقان دفاتر اعمالنده مقيددر .

بو تاريخلرده (١٥٩٢ م) پاپا اينوسان وفات ايتمش ايدى. « التنجى آلكساندر » عنوانيله « بورجيا » پاپالق صندالى روحانيسنه صعود ايتدى. مناهيدن اجتناب، اذاى وجداندن تحاشى كبى معالياتى بوتون آياقلر آلتنه آلمش اولان بو پاپا نزدنده پادشاهك جرأت مطالباتى داها آرتيور ايدى .

بورجيا پاپالق مقامنى برطاقم افعال نابجا ايله محروم شرف ايدن برطينتده ايدى . موقع اقبالنى آدم اولديرمكله، جنايتلرله تقويه وادامه ايتمش نهايت عمرينى ده برزهرله بيتيروب يوق ايتمش بريادكار ايدى .

سلطان بايزيد خرستيان پرنسلرله اونلرك، خصوصيله او زمانلر، متكاى معنويسى اولان پاپا حقنده اخذ معلومات ايچون اوروپا مملكتلرنده بولنديرمقده اولديغى پاره اوغورنده هرفسق ومناهى يى اجراده لش اوزرينه حريصانه ديش اوران آچ كلبلر كبى ـ هر كوشه يى طولاشان، تجسس ايدن ايتاليان، غرهنى جاسوسلريله پاپا بورجيانك بو حالنده كسب وقوف ايده جك اينجه لكلرده تراخى كوسترمه ير ايدى .

بوطينت وافعالده برپاپانك كنيسايه صاتون آلنان، غياباً اشد جزايه محكوم، برملتجى نك باشنى ده صاتمه سى مستبعد كورلمديكندن بايزيد برنامهٔ همايون ايله دفعهٔ ثانيه اولهرق قوجه مصطفى پاشانى رومايه كوندردى .

پاپالرك مخزن اوراقنده نسخه‌سی بوکونه‌دك محفوظ قالان نامهٔ همایون « جمك فرانسه قرالی الینه کچمه‌سی هم منفعت شاهانه‌لرینه هم‌ده پاپانك منفعتنه مغایر اوله‌جغندن بحثله ناصل اولسه البته برکون طوتوله‌جغی اولومه، اضاعهٔ وقت ایله اونك تمدید مصائبنه‌میدان براقمادن ، برآن اول تسلیمی ایچون شهزاده‌نك باشی کسیلمه‌سنی » التماس وتوصیه ایدییور ایدی .

صورت محبانه‌ده یاپیله‌جق بوخدمت مقابلنده ۳۰۰ بیك دوقه التونی تکلیف ایدیلیور، ممالك عثمانیه‌ده اقامت ایدن وسیاحت ایده‌جك اولانِ لاتینلر (قتولیکلر) حقنده مظاهرت سنیه‌ده علاوةً وعد اولونیور ایدی .

بومکاتبه اوزرینه پاپانك باش تشریفاتجیسی بولنان راهب سفارتله استانبوله کوندرلدی . فقط شهزاده‌نك قتلنه جسارت اولونه‌مادی . سنه‌ده قرق بش بیك دوقه آلتونی تعویضات مقاوله‌سیله شهزاده ایکی‌سنه دها « فرشتهٔ مقدس » معناسنه‌کلن «سنت آنژ» شاتوسنه نقل وحبس اولوندی‌که بوراسی « آدریه‌ن ایمپراطور » ك مزاری ایدی . ایشِك کیدیشنه کوره او محبسده شهزاده‌یه حرمت ایدیلیور ، یاکه حقنده‌کی رعایتده اهمال اولونیور ایدی .

بومرتبه سورکلی ، سورکلی اولدیغی قادار نامشروع ، براذایه هیچ برپرنسك طوتولدیغنه تاریخلرده مثال کوسترمك متعسردر .

*
* *

پاپانك بو تاریخلرده متفقی - لنان سكزنجی شارل برفرانسه اوردیسی باشنده ناپولی قرالی علیهنه اولەرق شمالی ایتالیایه تخطی ایتمش ، رومایه طوغری ایلرولەیور ایدی . مودەسی هنوز اورتەدن قالقمامش شوالیه مشربلی قرالك پاپالق صندالیٔ روحانیسنده بورجیایی ابقا ایدوب ایتمەیەجکنده اومتردد ایدی یرنده آلیقویەجقمی؟ یاخود داعیهٔ تغلب ایله جنایاتنك جزاسنی‌می ویرەجك ایدی ؟ بوراسی مجهول ایدی . بو جهتله پاپا اوغلی « سزار بورجیا » یی برابرینه آلەرق جمك محبسی بولونان فرشتهٔ مقدس حصارینه قاپاندی .

قرال ایله پاپا آرەسنده مذاکرات باشلادی . پاپا ، اوغلی سزار بورجیانك تبدیل مقصدله ناپولی قرالی علیهنه اولەرق کندیسیله برلەشمسنی شارل طلب ایدییور ایدی .

اوزمانك کیاستی قرال شارله شهزاده حقنده مروتمندانه بولونمغی اونوتدیرمایور ایدی . چوجقلغندن بری قرون وسطی شوالیەلکنه عائد رومانلر اوقومق اعتیادیله خیالات قهرمانی‌یه مجلوب اولماسی‌ده اونده احتساسات جوانمرانه اویاندیرمش ایدی . حقنده بر حکمداره ، بر شهزادەیه لایق معاملات رعایتکارانەده بولونیلماسی شرطیله جم شارلك سراینه نقل اولوندی .

تخلیصی حقنده اوچی بیننده جریان ایدن مذاکرات شهزاده جمك سجن اسارتدەده فاتح اوغلنه یاراشان علو جناب شهریاری‌یی محافظەده ثابت قدم اولدیغنی کوستریر :

پاپا بورجیا شهزاده‌یی قراله تقدیم ایدرایکن :

— پرنس ، دیمش ایدی ، سزی برلکده ناپولی‌یه کوتورمك آرزو ـنده بولونان فرانسه قرالنه رفاقته رضا کوـتریرمیسکز ؟

نسب وقدر شـاهانه‌یه یراشان وقاری محـافظه ایله برابر سنه‌لردنبری چکمکده اولدیغی الامدن متأثر اولان شهزاده

— شهزاـده معامله‌سی کورمیه‌جك ایسه‌م بنده حائز اولدیغم شرف نسبی تقلیل ایدن ، سزده نصرانیتك حق شناسانه اولمق لازم کلن افعالنه نقیصه ویرن اسارتك یرینی دکیشـدیرمه‌نك نجه نه حکمی اوله بیلور ؟! جوابنی ویردی .

استرداد سربستی ایده‌جك اولان شهزاده‌نك زندانبکجیلکی خاطراتیله اوتانان پاپا

— بن سزی ناصل اسیر عد ایده بیلورم ؟ فرانسه قرالی ایله سزایکیکزده تمیز ایتمش حکمدار زاده‌لرسکز . بن‌شوراده ایکی‌ذات حشمتمآب آره‌سنده بروا ـطهٔ ملاقاتدن باشقه برشیئی دکلم . کبی بی‌سود تملقلره قالقیشمش ایدی .

سکزنجی شارل آدریه‌ن ایمپراطورك مزارندن قورتاروب چکدیکی اوبدبخت شهزاده‌یه نسب وشخصنه لایق احترامل‌رده قصور ایتمدی ؛ شاهانه سوزلرله عزت نفسنی ، ابذال ایتدیکی رعایتلرله قلب‌رنجیده‌سنی‌اوقشادی . باشنه‌کلن مصائبه تأثرکنان اولدی . اونی بویله رنجیده ایتمکدن اباـ ایتمه‌ینلری اتهـام واستحقار ایلدی .

ایرتسی کونی‌سلطان جم ، قرال شارل‌ایله چزار بورجیاده

برلکده آتلره بنمش اولدقلری حالده رومادن حرکت ایدییورلر ایدی .

جمك « بورغ نو » شاتوسندن اطلاقی ایله رومایه کیررکن پاپا « اینوسان » طرفندن دبدبه‌لی صورتده قبولی ، رومادن چیقارکن موقع ونسبته مخصوص احترامات ایله قرال شارله رفاقتی کبی وقایعدن استشهاد ایدن بعض مورخلر ، اونك اون اوچ سنه سورن آوان اسارتی بر « دورهٔ مصائب » تشکیل ایتمکدن ایراق اولدیغی اعتقادنده بولونورلر .

حتی شهزاده‌نك :

جام جم نوش ایله ای جم بو فرنکستاندر !

مطلعیله ابتدا ایدن مشهور غزلنده‌کی :

صاغلی صوللی باش اوروب ایاغنه دوشنلرك
هر بری ملك فرنکك برینه بر باندر
اون ایکی بان اوغلی بان قارشوکده آلتون جام چکر
اون سکز ساقی بو مجلسده کوزل دوراندر
جمله‌سی زرین کر آلتونلی دیبالر ایله
باشلری زرین کلاه هم قوللری عریاندر

کبی لسان نشاط آلودندن صادر اولان بیتلردن استدلال ایله سلطان جم اوروپاده محتزده دکل ، بلکه هر کون بر عید ذوق ونشاط ایچنده یاشادی دیمك ایسترلر .

حیات بشرده هرشی نسبی‌در . وطننده ، عائله اوجاغنده برحیات مسعودانه‌دن نصیبه‌دار اوله‌مایان فانی بر بدبختك دورهٔ اسارت واغترابده نشئه آور بر حیاته مظهریتی اونی آووته

بیلسه‌ده شهزاده‌طوغمش ، شهزاده بویومش، اون‌درت یاشندن بری جانیك ایله قرمانده لذت حاکمیتی طاتمش، باباسی اولدیغی زمانده عثمانلی تخت مفخمنده فرمان فرمای حاکمیت اولمغه نفسنده بیوك قرداشندن زیاده استحقاق کورمش جم کبی بر پادشاه اوغلنده، بالذات مدح وستایشنده بولوندیغی، بویله‌اد ار ذوقك بیله وطننده‌کی ایام‌واماال احتشام وشوکتی اونوتدیره‌جق تأثیرلر کوترمسی قولایجه قبول ایدیله‌من .

شاهانه امرویرمکه ، حاکمانه‌یاشامغه آلیشمش برشهزاده‌نك، حقنده نه قدر رعایت کوستریلورسه کوسترلسون بر شووالیه توروديسی النده سجن اسارتده قالماسی تحملفرسا احوالدندر .

بویوك آنالرمزك چوجق ایکن بزه « نیننی » یرینه کچن مصاللرنده سویلیه‌کلدکاری « طوطی شاهی » ، ادراکی انسانك کعب‌فراسته ایرمکدن دنیالر قدر ایراق اولان‌اوزواللی‌قوش، بیله مهبط انسال بشر اولدیغی قدر بلکه مهبط اجناس طیور اولان هندستانك ، برده جوغرافی بریانیلش یوزندن برزمان « هندستان » نامنه اشتراك ایتمش یکی دنیا (آمریقا) جنوبی قطعه‌سنك آتشلی بولوطلرله قاوریلان اورمانلرینی ، اقلیملرینی آلتون‌قفسلره ترجیح ایدوب‌طورر کن، جمی‌اجدادی‌طوپراغنه ایکی الایشلی بزم عشرتله اونوته‌رق اسارت دلفریبانه‌یی ترجیح ایده‌جك مرتبه‌ده‌احتساسات‌معالیدن‌تنزیهه‌قالقیشمق عبث‌اولور.

شهزاده‌نك دورهٔ اغتراب یادکاری اولان غزل‌معروفنده :

سکا بو حسن ایله ای شهزاده صاغر صوندیغی
تخت جین ، ملك یمن ایران ایله توراندر !

بیتنك احتوا ایتدیکی استغنالردن اوذوق عالمنده کوکلینك تخت سلطنت اجداددن محرومیتله نالان اولدیغی ، لاقیدانه ایهاملرله اولسون، افشا ایتمکدن کندینی الهمادیغی عیان، بیان کورولور .

خسروا کوکلنی خوش طوت عیشه مشغول اول مدام
چونکه بو دنیا أوینك اخری ویراندر .
حکم ایدنلر بوجهان ملکنه شرق وغربدن
کر سلیمان ، کر سکندر جمله‌سی مهماندر

کبی ابیات ایسه حرمان اقبال واجلالك او شهریار شاعرطینتی بر آن ایچون عرش اعتلای حکمته اصعاد ایده‌جك مرتبه‌ده آمال‌شاهانه‌دن تجرید ایتسه‌ده ، کوکلینی یاقان آتشك یکی‌یه‌ده‌حرمان شوکت واجلال شهانه اولدیغنه باغیران برشاهد بلیغ دکلیدر؟ یا، اونی برادری سلطان بایزیدك‌ظاهراً متوکلانه وحکیم مشربانه غازه‌لرله اورتولمك ایسته‌نن:

چون روز ازل قسمت اولونمش بزه دولت
تقدیره رضا ویرمه‌یه‌سین بوکا سبب نه ؟
حج الحرمینم دیو دعوالر ایدرسین
باسلطنت دنیا ایچو بونجه طلب نه ؟

جواب متهکمانه‌سنه چارپان :

سن بسترکلده یاتاسین شوق ایله خندان
بن کل دوشنم کلخن عتنده سبب نه ؟

کبی متجلدانه خطابلر شهزاده‌نك عالم اغتراب واسارتده

هر دورلو امل اجلال وسلطنتی بزم عیش ونوشه فدا ایتدیکنه‌می دلالت ایدر !

ایمدی بویله عارضی ذوقلر ، حتی دلنواز فلیپینک کوثر عشقیله پرنشاط اولدیغی روحپرور کونلر بیله هپ سجن اسارتده کچینکله جم اوروپاده مسعود دکل نامراد اوله‌رق یاشامش ، نامراد اوله‌رق اولمشدر .

*
* *

ناپولی ممالکنده یك اوزامایان سفرده شهزاده حاضر بولونیور ایدی . یولده ایتالیانك قدیم بلده‌لرندن اولوب یزدان مهر اساطیر « آپوللون » نامنه یاپلمش برمعبدی احتوا ایله طانیلمش اولان « وللتری » شهری ایله رومانك معروف ایمپراطورلرندن « اوکوست » قیصرك طوغدیغی بر اولان « تراسین » شهرنده برقاچ کون توقف ایتدی .

منفیلك ، محبس ، هجران عائله ، افتراق وطن ، عشق وسودا ، حرمان اقبال وسلطنت کبی نیجه انفعالاتك ویردیکی الام ایله غیرمترقب استرداد حریتك سرور ونشاطی اونك قوای بدنیه‌سنی چوق صارصمش ایدی . کویاکه ملك الموت اوبدبخت شهزاده‌یی محبس اغتراب واسارتك قاپیسنده بکله‌یور ایدی .

« تراسین » ده صیتمه‌یه یقالاندی . بر فرانسز سفینه‌سی ، اوکا دوست اولان قرالك تقیدات مخادنتکارانه وشفیقانه‌سیله اعزاز ایدیله‌رك ، همان سکرات موت آلتنده اونی ناپولی‌یه نقل ایدییوردی .

ناپولی‌ده ضعفی پك آرتدی . صیتمه‌نك یاقیجی آتشـلری ایچنده عقلی گاه کلور گاه کیدردی . حیاتك صوك دملرنده مصرده‌والده‌سندن‌کلن مکتوب‌ضعیف وتیتره‌ك اللرینه‌ایریشوب آنامکتوبنی اوپوب قوقلامق سعادتی اوکا میسر اولمش‌ایدی. شدت احتراق بدنله قاوریلوب اریمکده اولان دماغده‌کی‌ضعف ادراك‌شفقت مادرانه ایله موشح‌اواشتیاقنامه‌نك مندرجاتی‌ادراك لیاقتندن بیچاره اسیر فراشی محروم ایدییور ایدی .

جسد ودماغده‌کی بوتعب هنوز حاد بر مرتبه‌یه وارمقدن اوکجه‌پادشاهه یازه‌بیلدیکی‌ویا یازدیره‌بیلدیکی بروصیتنامهٔ متضرعانه ایله « بعدالوفات جسدینك وطنه نقلنه مساعده‌ایله مقابر اجداد یاننه‌کومولمه‌سنی؛ والده‌وزوجه‌سیله اولادینك مصردن‌استانبوله جلبیله حقلرنده مظاهرت همایونك ابذالنی ؛ برده حق خدمتی کچن خدامینك منظورالتفات بویوریلمالرینی» طلب‌ورجا ایتدیکی مرویدر . فقط عائله‌سنه ، اولادینه عائد اولان استرحامك نزد شاهانه‌ده جای‌قبول بولوب بولمدیغنه دائر تاریخلرمز قحط قید وبحثه طوتولمشلردر .

زواللی‌جم ۹۰۰ سنهٔ‌هجریه‌سی جماذی‌الاولیسنك‌طوقوزنجی جمعه کیجه‌سی اوتوز آلتی یاشنده ناپولیده جان ویردی . بو آجیقلی کون مصردن حرکتنك ۱٤ نجی سنه سنی اکمال ایدن ۱٤۹۵ سنهٔ میلادیه‌سی شباطنك ۲٤ ینه تصادف ایدر .

منفاسنده اوکا یاروفادار قالان محبان وبندکانینك تأثرات تعظیمکارانه‌سی ، بویله وقتندن اول برعاقبته معروض قالماسنه

آجیبان فرانسه قرالینك انظار اسف واحتفالی ایله محاط اولەرق آثارینك دینه صادق قالدیغی ، حتی او اوغورده فدای نفس ایلەدیکی حالده افول ایتدی .

صوك نفسنی ویرمکدن برقاچ دقیقه اول « آمان یاربی ؛ دین مبین محمدینك دشمنلری الـٔمعزز ومو قردیمی علیهنده اکر بنی بر آلت احتیال واضرار اولەرق قوللانەجقلر ایسه اولوم بوکا مرجحدر؛ بر آن اول جانمی آل! » دییه تضرعده بولونیور ایدی . بوتضرعه حاضر اولانلرك شهادتی اونك تبدیل مذهبله اعتزال ایتدیکی روایت سخیفەسنی حکمدن اسقاط ایدن دلائل صحیحه وواقعەدندر .

قرال شارل اونك اولومنه آغلادی .

جمك جسدی قرالك اطباسی طرفندن تحنیط ایدلدی . قپوجی باشیسی سنان بك غسل وتکفین وجائب دینیەسنی ایفادن صوکره متوفانك نعشی قورشونله قاپانمش سروی آغاجندن برصندوقەیه وضع اولندی. قرال، متوفی شهزادەنك معتمد آدملرندن اولوب رفقای اغتراب ومصائبندن بولونان آیاس بك ایله جلال بك مواجهەلرنده ، تابوتی میخلاتوب قورشونلاتمش ایدی .

تاج التواریخ صاحبی سعدالدین بوحزنلی مراسمی « قرال شارل جوفنی نافه مثال پرمسك وعنبر ایدوب مشمعلره صاردیردی ؛ سروی آغاجندن یاپدیرلمش تابوتی بر آهنین صندوقەیه وضع ایتدیروب سنان بکی نکهبان ایلدی » دییه قید وضبط ایدر .

اوزمانك تورك ، فرانسز ، ایتالیان مورخلری ایتالیاده چوروغدرك اعتیادات صره‌سنه کچدیکی بو عصرلرده بو اولومی پاپا آلتنجی آلکساندر ایله اوغلی الندن چیقان برجنایت وقتله عطف ایتمکده متفق‌الروایه‌درلر . کنیسانك بوایکی اولوسینی دائما الده یا زهر ویا خنجر اوله‌رق تصویر وارائه ایدرلر .

جمك زنداندن تخلیص نفس ایله رومادن حرکت ایتدیکی کون مصطفی پاشا ایله پاپا ایلچیسنك برلکده استانبولدن رومایه واصل اولدقلری ده مورخین عندنده متفق علیهدر . فقط بونلر کچیکمشلر ایدی .

پای تختده سیلوری قاپیسی جوارنده‌کی جامعیله ، محله‌سیله مشهور اولان قوجه مصطفی پاشا طوقسان بیك دوقه آلتوننه بالغ اولان جمك ایکی سنه‌لك تعویض اسارت کذشته‌سینی پاپانك استانبوله کوندردیکی سفیریله برلکده رومایه کتیرییور ایدی .

آلکساندر بورجیانك ایام حیاتنه زهر ایله خاتمه چکدکدن صکره پاپالق مقامنه کلن واوته‌دنبری بورجیایه معارض بولونان قاردینال ژان ، یولده « آنقونا » شهرنده بوایکی سفیری یقالادی ؛ اللرنده‌کی پاره‌یی ضبط ایتدی . پاپانك پاره‌یه پك احتیاجی اولدیغندن ۳۰۰ بیك آلتونی الده ایده بیلمك ایچون تکلیف ایدیلمکده اولان جنایت قتلی آرتق اجرایه قرار ویرمش وبوجهتله تراسین‌ده فرانسه قرالی صحابتنده بولونان جمی پاپانك کندیسندن داهالایخطی اولان زهریله اولدورتمشدردیرلر . بومنفور ، بو وحشیانه خدمته قارشی‌ده نائل مکافات اولدیغی روایت

ایدرلر . بعضی مورخلره کوره‌ده « مصطفی » آدلی بر بربرك سرایدن کلوب بایزیدك الق آتی وبورجیانك مشارکتی ایله ناپولیده جمك دائره‌سنه صوقولوب اونی تراش ایدرکن زهرلی براوستره ایله تسمیم ایتدیکی روایتنه قادر ایشی واردیررلر .

شهزاده‌نك زهرله اولدیرلدیکنه قانع اولمیانلره باقیلنجه بواسنادات برظن وروایت بیهوده‌در . چونکه جم اونك الندن چیقمش قورتولمش ایدی . پاپا داها اوچ سنه اول بایزیدك تکلیف جنایتنی رد ایتمش ایدی . جم النده اسیرکن بوجنایتی یاپمق اونجه داها قولای ؛ مظهر مکافات سنیه اولماسی‌ده محقق ایدی . حالبوکه جم یاشادی . سکزنجی شارل میلان ، طوسقانا مملکتلرینی خوف وهراسه صالمش ، رومایه یاقلاشورکن اسیر نجیبی پاپانك الندن قورتارمغه کلدیکی بیلنیور ایدی . بوجهتله آلکساندر بورجیا بوصیقینتیلی اسیردن داها اوصیرده قورتولمغه استعجال کوستره بیلور ایدی . حالبوکه جم برحیات اوله‌رق قراله تسلیم اولوندی . جم رومادن آیرلدقدن صکره پاپانك نه صورتله مکافات طلبنه حقی اوله بیلور ایدی . بورجیالرك جنایتلری ، ظالمانه افعالی منکر دکلدر اما ، بو افعالك ابلهانه اولدیغی کورولمامشدر .

جم جانك زهری اولان فلاکت ایله افول ایتمشدر . تاریخ حتی جانیلره ، ظالملره قارشی حق کولکی ، طوغرویی بورجلیدر . زمینده‌کی مطالعات ایله مقابله‌ده بولونورلر .

شهزاده‌نك وفاتیله استرداد حریت ایتمش اولان سنان بك استانبوله یوللاندی .

فلاکت دادر ایله سریر عثمانیده مکنت سلطنتی برقات داها مؤید اولان بایزید ثانی ـ احتمال که صمیمی اوله‌رق ـ اولومنه آغلادی. برهیئت سفارت ایله جنازه‌یی قالدیره‌جق آدملری ناپولی‌یه کوندروب شهزاده‌نك تابوتنی آلدیردی . جمك نعشی ناپولیدن اولا کلیبولی‌یه، صکره‌ده بروسه‌یه نقل اولونوب بودنیای فانینك بوتون احتراصاتی‌ده اجساد اموات کبی صوقولوب غائب اولان اجدادینك تربه‌لری یاننده‌کی مزار مؤبد فانیسنه کومولدی . بومزار بویوك باباسی سلطان مراد ثانی‌نك بروسه‌ده بنا ایتدیکی « مرادیه جامعی » نك آولیسنده آیری برتربه‌ده‌در . بو آولی عثمانلی خاندانی اعضاسندن قادین ، ارکك قرقه یقین مرقدی احتوا ایدر برمقبر وسیع شاهانه‌در .

تخریبات طبیعیه‌نك زماندن چوق معین بی‌امانی اولان عصردیده اهال لاقیدانه وجاهلانه پنچه‌لری کبی بو آبدهٔ موقر اسلافی‌ده ، متحسس وقدر شناس زائرلرك دلخون اوله‌جغی برحالده ، خراب ایدوب براقمشدر .

قرال شارل جمك خزینه‌سنی ، مجوهراتنی ، سلاحلرینی ، البسه‌سنی، که منفی پرنسك میراثی دیمك ایدی، حضوع وخشوع قلب ایله طوپلاتوب جمك اك معتمد آدمی خطیب زاده‌یه تودیع ایله اونی فرانسه کمیلرندن بریسنه بیندیره‌رك مصره کیدوب متروکاتی عائله‌سنه تسلیم ایتمکه مأمور ایتدی .

فاتح زاده‌نك عاقبتی ایشته بویله اولدی . رودوس شووالیه‌لرینك اویونجاق ایتمك ایسته‌مش ، بر چوق نصرانی پرنسلرك آلت مخادعه‌لری حكمنه كیرمش ، پاپانك محبوسی قالمش ، فرانسه قرالینك محمیسی اولمش ومقدراتك زهرخندیدسی دوشمش شهزاده‌نك عاقبتی بویله اولدی .

او ، آسیاده ، اوروپاده برخاطرهٔ داستان براقان شووالیه‌لر الندەكی سرانجامیله عثمانلیلر نزدنده اولسون ، فرنكلر نزدنده اولسون یاد حزنی قالان برشهرت لایموتانه براقدی .

تاریخلر ، رومانلر ، اشعار هپ اونك نامنی پایلاشه‌مامشلردر . سركذشت حیاتنك كندیسی بالذات مورخی ، مصوری اولدی . تورکلر صوك ادواره دك اونك اشعارینی لسان تحطر وتقدیرده حفظ ایتمشلردر . اونی ، لسانلرینك اك رونقلی الك سودازده ، الك قهرمان مشرب شاعرلری صره‌سنده طوتارلر .

بروسه جامعلرینك اعصاردیده سرویلری التنده‌كی مزاری ، كندی اشعارندن برنده سویلدیكی وجهله شجرهٔ نسب عثمانیدن كسیلمش جدی مزاری اوزرینه آتیلمش برچیچك كبیدر .

واقعا ایكنجی بایزیدك تخت سلطنته مالك اوله‌مادی ؛ اما ، وطنپرور ، تاریخ آشنا اولان بوتون عثمانلیلرك خیالاتنده‌كی سریر اجلالك الی الابد شهریار محبوبی قالدی .

« فلكده بخت اوتانسون بی‌نصیب ارباب همتدن ! »

***

« طاشلرله دوكونوب يورر آب روانى كور
رحم ايتمدى بو حالمه كون ومكانى كور
طاغلر باشنده ابر فلك آغلايوب كيدر
يا نيجه رعدك ايتديكى آه وفغانى كور
چاك ايلدى يقاسنى درد ايله صبحكاه
چرخك شفق مقامنه دوكديكى قانى كور »

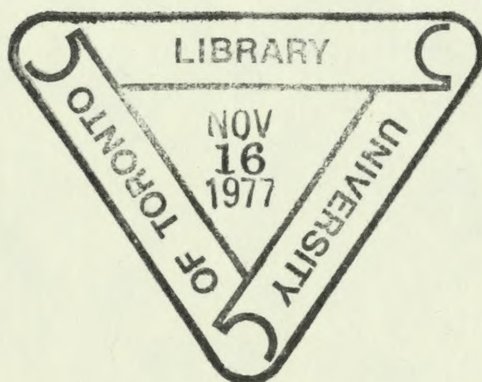
شهزاده جم

صوڭ

فیاتی ۳ غروشدر .

عثمانلی تاریخی

محررك کچن سنه نشر اولونمش اثریدر . مکاتب اعدادیه‌نك یوقاری صنف طلبه‌لرینه مخصوص‌در . ساده و آچیق برلسانله وقوعاتی حکایه ومحاکمه ایده‌ر . بالخاصه توصیه اولونور .

LIBRARY
NOV
16
1977
UNIVERSITY
OF TORONTO

3 1761 07130427 3